Ålands landskapsregering

Asiakirjan nimi	Kirjeen nro
LAUSUNTO	838 Rk1a
Asian nro	Päiväys
ÅLR 2022/8346	8.11.2022

Viite
U 64/2022 vp

Yhteyshenkilö
Anna-Lena Sjöberg

Suuri valiokunta, Suomen eduskunta

SuV@eduskunta.fi

Asia

Lausunto valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle Euroopan parlamentin päätöslauselmasta EU:n vaalisäädöksen uudistamiseksi

Tausta

Euroopan parlamentti hyväksyi täysistunnossaan 3.5.2022 päätöslauselman (2020/2220(INL)), jossa se ehdottaa Euroopan unionin neuvostolle, että nykyinen, europarlamenttivaaleja koskeva Euroopan unionin vaalisäädös (76/787/EHTY, ETY, Euratom) kumottaisiin ja korvattaisiin kokonaan uudella Euroopan unionin vaalisäädöksellä. Euroopan parlamentin tavoitteena on, että uusi vaalisäännös olisi voimassa vuoden 2024 europarlamenttivaaleissa.

Päätöslauselman keskeinen ehdotus ja merkittävin muutos nykytilaan on yleiseurooppalainen vaalipiiri. Yleiseurooppalaisesta vaalipiiristä valittaisiin 28 Euroopan parlamentin jäsentä. Jäsenet valittaisiin jäsenvaltioista valittavien jäsenten (nykyisin 705) lisäksi. Tämä tarkoittaisi, että minkään jäsenvaltion paikkamäärä parlamentissa ei ainakaan toistaiseksi vähentyisi. Vuoden 2024 vaalien jälkeen yleiseurooppalaisen vaalipiirin paikkamäärästä päättäisi Eurooppa-neuvosto samalla kun se päättää jäsenvaltiosta valittavien Euroopan parlamentin jäsenten lukumäärät. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 14 artiklan 2 kohdan mukaan Euroopan parlamentin jäsenmäärä on enintään 751.

Valtioneuvosto on lähettänyt eduskunnalle U-kirjelmän Euroopan parlamentin päätöslauselmasta EU:n vaalisäädöksen uudistamiseksi. Suuri valiokunta on pyytänyt 13.10.2022 Ahvenanmaan maakunnan hallitusta antamaan U-kirjelmästä kirjallisen asiantuntijalausunnon.

Maakunnan hallituksen kannanotto

Maakunnan hallitus korostaa, että Ahvenanmaan on korkea aika saada sille kuuluva ja Suomen hallituksen sille lupaama paikka Euroopan parlamentissa.

Maakunnan hallitus on valtioneuvoston kanssa samaa mieltä siitä, että ehdotuksen toteutuminen aiheuttaisi merkittäviä muutoksia Suomen vaalilakiin (714/1998). Tällainen vaalilain uudistaminen olisi maakunnan hallituksen mielestä oiva tilaisuus muuttaa vaalilakia niin, että Ahvenanmaa saisi paikan Euroopan parlamentissa. Ahvenanmaan osallistuminen EU-asioiden kansalliseen valmisteluun ei korvaa sitä tosiasiaa, että Ahvenanmaa on luovuttanut unionille merkittävästi Suomea enemmän kyvystään päättää asioistaan itsenäisesti. Noin 40-50 % asioista, joissa Ahvenanmaalla on lainsäädäntövalta, ovat asioita, joissa myös EU:lla on toimivalta. Vain oman edustuston avulla Ahvenanmaalla olisi tosiasiallinen mahdollisuus huolehtia eduistaan. Euroopan parlamenttiin tarvitaan ahvenanmaalainen edustaja, jotta nykyinen demokraattinen alijäämä saataisiin korjattua.

Maakunnan hallitus toteaa lisäksi, että ehdotuksessa ei ole esteitä sille, että Suomi jaettaisiin vaalipiireihin.

Maakunnan hallitus huomauttaa, että valtioneuvoston kannan mukaan Euroopan parlamentin ehdotus yleiseurooppalaisista listoista ei ole kannatettava ja siten myöskään siirtyminen lähempänä välitöntä suhteellisuutta olevaan järjestelmään ei ole kannatettava. Suomella on enemmän paikkoja Euroopan parlamentissa kuin mihin väestön määrä riittäisi vaaleissa, joissa noudatettaisiin välitöntä suhteellisuutta. Edustajan paikan valmistelu Ahvenanmaalle olisi siis täysin linjassa valtioneuvoston tukeman nykylinjan kanssa.

Maakunnan hallitus suosittelee, että EU:n vaalisäädökseen sisällytettäisiin maininta siitä, että jäsenvaltiot kansallisissa vaalilainsäädännöissään huolehtisivat siitä, että alueet, joilla on lainsäädäntövaltaa, saisivat suoran edustuksen Euroopan parlamenttiin. Samalla maakunnan hallitus toteaa, että myös ilman tällaista EU-tason mainintaa Suomen olisi täysin mahdollista varmistaa omin päin, että Ahvenanmaa saisi sille kuuluvan edustuksen Euroopan parlamentissa. Esimerkkinä mainittakoon, että Belgia on varmistanut kansallisella lainsäädännöllä maan saksankieliselle vähemmistölle oman edustuksen Euroopan parlamentissa.

Varamaaneuvos Harry Jansson

Oikeusasiantuntija Anna-Lena Sjöberg

TIEDOKSI Europarlamentaarikko Nils Torvalds, celinda.nordqvist@europarl.europa.eu
Kansanedustaja Mats Löfström, rosanna.blomster@riksdagen.fi

Ahvenanmaan maakuntapäivät, itsehallintopoliittinen lautakunta, carina.strand@lagtinget.ax
Maakunnan hallituksen Brysselin ministerineuvosto, anton.nilsson@formin.fi